

Piketadvocaat wordt afgeknepen

De strafadvocaat moet steeds meer doen voor hetzelfde geld.

CHIEL EVERS
FOTO JAN DE VRIES

„Zo, je hebt het weer gemakkelijk verdiend.” Advocaat Sierd Roosjen van kantoor Yspeert VWL in Drachten hoort het vaak als hij een politiebureau verlaat waar hij een arrestant heeft bijgestaan. Maar het is een misverstand, zegt hij. Want de strafadvocaat moet steeds meer doen voor hetzelfde geld. Als het aan staatssecretaris Fred Teeven ligt, zelfs voor de helft. Teeven ziet namelijk de kosten van de rechtshulp flink toenemen sinds de Hoge Raad vorig jaar heeft bepaald dat elke arrestant het recht heeft een advocaat te raadplegen vóór het eerste verhoor. Dat is een uitvloeisel van een uitspraak van het Europese Gerechtshof (het Salduz-arrest). Meer geld wil de bewindsman niet beschikbaar stellen. Het moet uit de lengte of uit de breedte komen, zegt hij. Dus wil hij de vergoeding van €75 voor het eerste consult halveren. De advocatuur verzet zich daartegen. Roosjen: „Als dit gebeurt, zullen een heleboel kantoren zeggen: laat het piket maar voor wat het is.”

Regeling

Strafpiket is de regeling die burgers verzekert van rechtsbijstand als ze door de politie worden opgepakt. De meeste Friese strafadvocaten draaien mee in de piketdienst. Regelmatig moeten ze een etmaal bereikbaar zijn voor de politie in hun regio. Want voordat een rechercheur een verdachte mag verhoren, moet hij hem eerst op zijn recht wijzen een advocaat te raadplegen. In de tijd vóór 'Salduz' hadden piketadvocaten het rustiger. Toen

hoefden ze pas ingeschakeld te worden als een verdachte langer dan zes uur op het politiebureau werd vastgehouden. In veel gevallen kwam het helemaal niet zo ver. Nu regent het piketmeldingen en racet de advocaat van het ene naar het andere bureau. Volgens de voorschriften moet hij immers binnen twee uur aanwezig zijn en mag hij maximaal een half uur met de arrestant praten. Anders zou het onderzoek te veel worden opgehouden.

Voor de rechtsgang is het een goede ontwikkeling, vindt Roosjen. Voorheen kwam de advocaat er pas aan te pas als een verdachte al zes uur door de politie was doorgeplegen vóór het eerste verhoor. Dat is een uitvloeisel van een uitspraak van het Europese Gerechtshof (het Salduz-arrest). Meer geld wil de bewindsman niet beschikbaar stellen. Het moet uit de lengte of uit de breedte komen, zegt hij. Dus wil hij de vergoeding van €75 voor het eerste consult halveren. De advocatuur verzet zich daartegen. Roosjen: „Als dit gebeurt, zullen een heleboel kantoren zeggen: laat het piket maar voor wat het is.”

Er zijn allerlei redenen waarom iemand een valse bekentenis aflegt: de druk van het verhoor, het dreigement lang vast te moeten zitten, de totale verwarring na een arrestatie. „Als iemand een bekentenis aflegt nadat hij eerst een advocaat heeft kunnen raadplegen, dan is die veel meer waard”, vindt Roosjen. „Daar kan de rechter veel meer van op aan.”

Meestal houdt het op bij het piketconsult voorafgaand aan het eerste verhoor. In sommige gevallen mag de verdachte verlangen dat zijn raadsman bij de verhoren aanwezig is. Dat is het geval bij minderjarige en bij volwassenen die worden verdacht van moord of doodslag. Roosjen: „Het idee is dat zo'n verhoor dan meer waard is, omdat er iemand meekijkt die de belangen van de verdachte behartigt. Die zal zich dan minder snel geïntimideerd voelen.”

Hartaanval

„Maar in de praktijk is het een beetje een dode letter. Je mag in een hoekje van de verhoorkamer zitten, geen oogcontact hebben met je cliënt en in beginsel niets zeggen. Als je dood blijft door een hartaanval, merken ze het pas na afloop. De vraag is of je als advocaat zo'n marginale rol moet willen hebben.”

Als hij een verhoor bijwoont, zit Roosjen vaak met gekromde tenen. „Als 5 procent van het besprokene relevant is voor de zaak, is het veel. Er wordt heel veel gepraat. Ze volgen verhoorprotocollen. Dan beginnen ze met vragen als: wat is volgens jou eerlijkheid? Om pas na



allelei omwegen bij het feit uit te komen waar iemand van wordt verdacht. Dan zit je erbij en je vraagt je af: heeft dit zin? Je hebt tenslotte ook een praktijk te draaien.” Een praktijk draaien betekent geld verdienen. Voor het bijwonen van

verhoren van een minderjarige verdachte krijgt de advocaat een vergoeding van €100, of het nu een keer een uur duurt of vier keer drie uur. Vooral in het laatste geval heeft de strafadvocaat wat uit te leggen. „Je krijgt gewoon ruzie met je eigen kantoor. De vergoedingen

zijn zo laag dat het niet uit kan. Binnen het kantoor wordt de strafadvocaat toch al gesubsidieerd door zijn civiele collega's.” Zo'n piketvergoeding van €75 (eerste consult) of €100 (verhoor minderjarige) moet je zien tegen de achtergrond van de normale advo-

catentarieven. Roosjen: „Een strafadvocaat kost gemiddeld €200 per uur, en dan ben je goedkoop. Dus als Teeven zijn plan doorzet om de piketvergoeding te verlagen, zullen veel kantoren afhaken.” Vermogende criminelen zullen er geen last van hebben als dat ge-

beurt. Die laten hun eigen dure advocaat wel opdraven als ze worden opgepakt. Maar in de meeste gevallen gaat het om toevoegingen ('pro deo'); de overheid betaalt de kosten. Roosjen vindt dat het maatschappelijk belang daarvan groot is.

Niet geknipt

Advocaat Sierd Roosjen hield gedurende een etmaal strafpiket een dagboek bij. Hij heeft kantoor in Drachten en woont in Leeuwarden.

Vrijdagavond piketdienst gaat in. Omdat er dan geen meldingen zijn, kan ik naar sportschool om te spinnen. Anderhalf uur later check ik de voicemail. Geen tussentijdse meldingen. Het blijft verder stil in de avond en om 23.00 uur zet ik de telefoon uit. Meldingen gedurende de nacht kunnen worden ingesproken op de voicemail en zal ik morgenochtend horen.

Zaterdag 7.40 uur controle van de mobiele telefoon. Er zijn twee meldingen. In beide gevallen wenst de verdachte voordat hij gehoord wordt overleg te plegen met een advocaat. Eén keer betreft het een overtreding van de Opiumwet en één keer een diefstal. Na ontbijt de meldkamer gebeld om eventuele invezekeringstellingen te checken. Dit blijken er twee te zijn, waarbij één van de twee al eerder bezocht is door zijn eigen advocaat. Deze zal dan ook de invezekeringstelling voor zijn rekening nemen. De andere verdachte zit in verband met helling. Ik meld de politie dat ik over een half uur op het bureau zal zijn. 8.50 uur vertrek.

9.20 uur aankomst politiebureau Drachten. 9.30 tot 10.00 uur eerste gesprek, consultatiebijstand aan verdachte van diefstal.

10.00 uur tweede gesprek, consultatie-

bijstand aan verdachte van overtreding Opiumwet.

10.20 uur derde gesprek, nu met in vezekering gestelde.

10.50 uur vertrek uit politiebureau en aankomst Leeuwarden om 11.20 uur. Afspraak met kapper gemaakt voor 12.30 uur. Direct daarna melding politie Sneek. Minderjarige verdachte behoeft bijstand.

11.50 uur vertrek naar Sneek. Bij benzinetankstation broodje gekocht. Afspraak kapper verschoven naar 13.20 uur.

12.25 uur aankomst politiebureau Sneek. Gesproken met minderjarige, verdacht van mishandeling. Vervolgens overleg met inmiddels gearriveerde moeder van verdachte. Afspraak dat moeder als vertrouwenspersoon bij verhoor aanwezig zal zijn. Kapper afgebeld. Knippen lukt niet meer op zaterdag.

13.00 uur gebeld met politie, geen meldingen. Wel wordt aangegeven dat men in de loop van de middag weer wat verwacht.

13.30 uur terugkeer in Leeuwarden.

15.15 uur gebeld met meldkamer: een invezekeringstelling in Drachten.

15.30 uur vertrek naar Drachten.

16.05 tot 16.25 uur gesprek in vezekering gestelde verdachte in Drachten. Oude bekende die zelf aangeeft te

verwachten langere tijd vast te moeten blijven zitten.

16.55 uur terug in Leeuwarden. Verder geen meldingen meer.

„Een groot deel van de bevolking kan het onmogelijk zelf betalen. Niemand realiseert zich wat je overkomt als je als verdachte 's nachts van je bed wordt gelicht. Het kan iedere nette burger overkomen dat hij ten onrechte wordt gearresteerd, of dat je per ongeluk een fietser aanrijdt en op het politiebureau belandt.”

Onschuldig

„Mensen zeggen wel eens: ik heb geen advocaat nodig, want ik ben onschuldig. Dan moeten ze zich realiseren dat een advocaat hun onschuld sneller op tafel kan krijgen als ze toch ergens van worden verdacht. Bijvoorbeeld door een getuige op te trommelen die hun alibi kan bevestigen.”

Terecht verzet de beroepsgroep zich tegen de korting op hun vergoedingen, vindt Roosjen. „Teeven zei: het is de plicht van iedere advocaat een cliënt te helpen. Maar zo is het helemaal niet. Als de advocatuur het massaal laat afweten en verdachten verhoord worden zonder dat ze hun recht op bijstand hebben kunnen uitoefenen, dan moet de rechter bepalen dat die verhoren niet meetellen als bewijs. Dat voert tot allerlei juridische complicaties en tot extra procedures, met alle kosten van dien. Dat is pas echt 'penny wise and pound foolish'.

Ruzie met je eigen kantoor